

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

توم جی. ولبروک*
فرستنده: طاهر باختری
۲۴ اگست ۲۰۲۴

چین: حقایق درباره سیستم اعتبار اجتماعی و چینی‌های شاد



از غرب چنین می‌شنویم که چین جای وحشتناکی است! و وحشتناک‌ترین چیز سیستم اعتبار اجتماعی است، زیرا تا کوچک‌ترین جزئیات زندگی افراد چینی را تحت نظر دارد و تعیین می‌کند که چه کاری می‌توانند انجام دهند و چه کاری نمی‌توانند. چقدر از این داستان حقیقت دارد؟

یک مرد دانا زمانی گفته بود: در غرب دولت‌ها عوض می‌شوند اما سیاست‌ها یکسان می‌مانند، در چین دولت یکسان می‌ماند اما سیاست‌ها تغییر می‌کنند. این جمله بسیار درست به نظر می‌رسد و همچنین توضیح می‌دهد که چرا چینی‌ها به دولت خود بسیار اعتماد دارند. اما در این مورد بعداً بیشتر صحبت خواهیم کرد، بگذارید از سیستم اعتبار اجتماعی شروع کنیم.

بدون امتیاز، پنیر هم نمی‌شود خرید؟

با جست و جوی اطلاعات در مورد سیستم اعتبار اجتماعی چین، به سرعت به نتیجه می‌رسید. گفته می‌شود که این بزرگ‌ترین سیستم نظارت دیجیتالی است که جهان تاکنون به خود دیده است و هر چینی زندانی دولت چین است. با

فکر کردن به این چشم‌انداز وحشتناک، هر برنامه سفر به چین را به سرعت فراموش می‌کنید. نه، کسی نمی‌خواهد به چنین کشوری سفر کند.

فرانکفورتر الگماینه (FAZ) در سال ۲۰۱۸ اذعان کرد که درکی دقیق از سیستم اعتبار اجتماعی چین ندارد، اما با این حال تحلیل‌های گسترده‌ای ارائه داد:

«جزئیات زیادی هنوز مشخص نیست - مقامات چینی به عنوان الگوی شفافیت شناخته نمی‌شوند. برای درک برنامه‌های چین، باید به طرح‌ها، پروژه‌های آزمایشی و برآوردهای کارشناسان چینی تکیه کرد. اما به نظر می‌رسد این سیستم رفتار مالی، اجتماعی، اخلاقی و سیاسی تمام ۱.۴ میلیارد چینی را تحت نظر قرار داده و ارزیابی می‌کند. شرکت‌های چینی نیز قرار است رده بندی امتیازی دریافت کنند.»

می‌توان این مطلب را چنین خلاصه کرد که این روزنامه اطلاعات کمی دارد اما تحلیل‌های زیادی ارائه می‌کند. با این حال، FAZ در یک نکته حق دارد: در ابتداء این سیستم بیشتر برای شرکت‌های چینی طراحی شده بود و دلیل خوبی هم برای آن وجود داشت.

سیستم امتیازدهی

سیستم اعتبار اجتماعی در چین از سال ۲۰۱۴ آغاز به کار کرد. انگیزه اصلی برای ایجاد این سیستم، مقابله با فساد گسترده‌ای بود که از اواخر دهه ۱۹۷۰ در چین رو به افزایش بود و اشکال جدیدی به خود گرفته بود. حزب کمونیست چین به نقطه‌ای رسیده بود که باید با این فساد رو به رشد مقابله می‌کرد.

حتی در سال ۲۰۰۷، هو جینتاو، رئیس‌جمهور وقت چین، صراحتاً گفته بود که اگر چین نتواند بر فساد غلبه کند، نابود خواهد شد. این سخنان بر شی جین پینگ، رئیس‌جمهور کنونی نیز تأثیر گذاشت و مبارزه با فساد در اولویت چین قرار گرفت. در همین راستا، سیستم اعتبار اجتماعی ایجاد شد. این سیستم در ابتداء بر روی سیاستمداران، مقامات، کارآفرینان و مدیران فاسد متمرکز بود و خانوارهای خصوصی نقش کمتری در آن داشتند. با توجه به انگیزه اصلی ایجاد این سیستم، انتظار چیز دیگری هم نمی‌رفت، زیرا فساد یک کشور بیشتر در بخش دولتی و تجاری نمایان می‌شود.

با توجه به روحیه آزمایشی چین، این سیستم به صورت گسترده آزمایش شد. امروزه بیش از ۳۰ سیستم اعتبار اجتماعی با ویژگی‌های مختلف در چین وجود دارد. برخی از این سیستم‌ها نتایج عجیبی داشته‌اند. به عنوان مثال، در یکی از استان‌های چین، افرادی که بیش از یک سال از مادرشان دیدن نکرده‌اند، امتیاز منفی دریافت می‌کنند. در شانگهای نیز جداسازی زباله‌ها نقش مهمی در سیستم امتیازدهی دارد. اما این سیستم با مشکلاتی نیز روبه رو شد، زیرا جداسازی زباله‌ها به حدی پیچیده شد که تا ۳۰ نوع سطل زباله برای جدا کردن مواد مختلف در نظر گرفته شد. این امر باعث نارضایتی شدید مردم شد و در نهایت تعداد سطل‌های زباله به ۱۲ عدد کاهش یافت و به شهروندان کدهای QR داده شد تا جداسازی زباله‌ها آسان‌تر شود.

در این مثال می‌توان دید که روحیه آزمایشی چینی‌ها می‌تواند نتایج عجیبی را به همراه داشته باشد. اما هدف اصلی از سیستم امتیازدهی و اعتبار اجتماعی مبارزه با فساد بود. ثانیاً، این سیستم مشابه گزارش اعتباری شویفا در المان است، مثلاً زمانی که می‌خواهید خانه یا ماشین بخرید. این سیستم مانند شویفا قابل انتقاد است، اما تصویری که رسانه‌های غربی از آن به عنوان یک نظام توتالیترستی ترسیم می‌کنند، یک افسانه است.

از دیدگاه شرکت‌ها، سیستم اعتبار اجتماعی موضوعی است که به صورت واقع‌بینانه به آن نگاه می‌شود. به عنوان مثال، در وب‌سایت اتاق بازرگانی صنعت و تجارت اشتوتگارت در اگست ۲۰۲۱ آمده است:

«سیستم اعتبار اجتماعی چین که چند سال پیش سروصدای زیادی به پا کرده بود، اخیراً کمتر در صدر اخبار قرار گرفته است. این امر هم به دلیل همه‌گیری کرونا و هم به این دلیل است که دیستوپایی که در آن دولت رفتار شهروندان خود را به طور کامل از طریق یک سیستم امتیازدهی کنترل می‌کند، تاکنون محقق نشده است. البته سیستم اعتبار اجتماعی چین بحث‌برانگیز است، به ویژه در دنیای تجارت. بسیاری از شرکت‌ها نگران عواقب لیست‌های سیاه و سفید هستند. با این حال، این موضوع برای شرکت‌های آلمانی که در چین فعالیت می‌کنند یا شرکای تجاری چینی دارند، بسیار مهم است.»

این متن بدون اغراق ادامه می‌دهد:

«هسته اصلی این سیستم، لیست‌های سیاه و سفید در حوزه‌های مختلف مانند مالیات، محیط زیست یا اجرای احکام قضائی است. شرکت‌هایی که به موقع مالیات خود را پرداخت می‌کنند، به طور نمادین در لیست سفید قرار می‌گیرند؛ و کسانی که مالیات خود را پرداخت نمی‌کنند، در لیست سیاه قرار می‌گیرند. قرار گرفتن در لیست سفید منجر به دریافت مزایا در سایر حوزه‌های اداری می‌شود، در حالی که قرار گرفتن در لیست سیاه محدودیت‌هایی را در سطوح مختلف به دنبال خواهد داشت. به عنوان مثال، یک «رتبه اعتباری مالیاتی» ضعیف می‌تواند منجر به عدم صدور مجوزهای خاص شود. و کسانی که به طور غیرقانونی حکم دادگاه را اجرا نمی‌کنند، نمی‌توانند بلیت هواپیما خریداری کنند – این امر برای شرکت‌ها نیز در مورد «نماینده قانونی» آنها صدق می‌کند!»

باید به یاد داشته باشیم که هدف اولیه این سیستم مبارزه با فساد بود.

از دستور کار خارج شد!

از سال ۲۰۲۱، سیستم اعتبار اجتماعی در چین از دستور کار خارج شده است. این سیستم در آلمان همچنان در رسانه‌ها مطرح است، اما در واقعیت در چین دیگر وجود ندارد. اکنون این سؤال مطرح می‌شود که چرا؟ پاسخ بسیار ساده است: آزمایش‌های کافی انجام شده است. در طول سال‌ها مشخص شد که برخی از ایده‌هایی که در جریان بحث‌های گاه‌بی‌حد و حصر مطرح شده بودند، عملیاتی شده‌اند. مثلاً برخورد بهتر با مواد غذایی یکی از این موارد است. چینی‌ها قبلاً به هدر دادن غذا عادت داشتند، اما اکنون آگاهی بیشتری در این زمینه پیدا کرده‌اند. مثال دیگر، برخورد با سگ‌ها (که قبلاً هم در چین خورده نمی‌شدند) و گربه‌ها است. آنها در چین به عنوان حیوانات خانگی و همراه در نظر گرفته می‌شوند، در حالی که همیشه اینطور نبوده است.

سؤال دیگری نیز مطرح بود: چه کسی باید تحت چه شرایطی مجازات شود و این مجازات‌ها دقیقاً چگونه باید اعمال شود؟ سال‌هاست که در چین، سیاستمداران، دانشمندان و حتی شهروندان چینی که از طریق رسانه‌های اجتماعی تأثیر زیادی می‌گذارند، در مورد این سؤالات و سؤالات دیگر بحث می‌کنند. مقامات دولتی در شبکه‌های اجتماعی فعال هستند و به عنوان شرکای برابر در بحث‌ها شرکت می‌کنند.

اکنون در مورد ایده سیستم اعتبار اجتماعی به اندازه کافی روشن‌گری شده است، به طوری که حتی در برنامه پنج ساله نیز به آن اشاره نشده است. با این حال، برخی مجازات‌ها باقی مانده است. به عنوان مثال، ممکن است یک مدیر پس از محکومیت به ایجاد آلودگی محیط زیستی، یک سال اجازه پرواز نداشته باشد. اما برای اعمال چنین مجازات‌هایی، نیازی به سیستم اعتبار اجتماعی نیست.

اعتماد

میزان اعتماد مردم به سیاست‌ها، رسانه‌ها و نهادها نشان‌دهنده رضایت آنها است. بنابراین، اندازه‌گیری اعتماد، نتایج مهمی را در پی دارد. با توجه به روایت غربی، باید انتظار داشت که اعتماد چینی‌ها به دولتشان کم باشد، زیرا اگر حزب کمونیست به صورت تمامیت‌خواهانه حکومت کند و شهروندان خود را تحت نظارت و مجازات قرار دهد، نمی‌تواند به اعتماد منجر شود.

اما واقعیت چیز دیگری است. و این تا حد زیادی به دلیل سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی بیچینگ است. سال‌هاست که چین در تلاش است تا فقر را کاهش داده و ثروت را افزایش دهد. در مقابل، غرب بیشتر تلاش می‌کند تا فروپاشی اقتصادی را به عنوان یک دستاورد اخلاقی به تصویر بکشد. اما زندگی مردم به هیچ وجه بهبود نمی‌یابد، هزینه‌ها به طور مداوم افزایش می‌یابد، درآمدها کاهش می‌یابد و ترس و ناامنی گسترش می‌یابد.

این که اعتماد در چین بسیار بیشتر از کشورهای غربی یا آلمان است، را می‌توان در «Edelman Trust Barometer» مشاهده کرد. در وبسایت edelman.com می‌توان این مطلب را یافت:

«تحقیق Edelman Trust Barometer یک نظرسنجی آنلاین است که در سطح جهانی و در میان عموم مردم انجام می‌شود. پرسشنامه‌هایی که توسط تیم تحقیقاتی ما طراحی شده‌اند، برنامهریزی، ترجمه، بومی‌سازی و در ۲۸ کشور جهان تکمیل می‌شوند، به طوری که نمونه‌های آماری نماینده هر جمعیت هستند. ما تلاش می‌کنیم تا درک کنیم که چرا مردم دیدگاه‌های خاصی دارند. برای این کار، از پرسش‌های عمیق و تحلیل‌های داده‌ای پیچیده استفاده می‌کنیم تا درک کنیم که چگونه نگرش‌های شخصی به هم مرتبط هستند و نیروهای اجتماعی گسترده‌تری را شکل می‌دهند. ما نگرش‌ها را از زمان شکل‌گیری، تا زمانی که اهمیت پیدا می‌کنند و تا زمانی که از مد می‌افتند، دنبال می‌کنیم.»

ادلمان در سال ۱۹۵۲ توسط دنیل جی ادلمان در شیکاگو تأسیس شد، بنابراین این شرکت مشکوک به انتشار تبلیغات چینی نیست. گزارش اعتماد برای سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ رتبه‌بندی زیر را نشان می‌دهد:

به وضوح مشخص است که اکثر کشورهای غربی در رتبه‌های پائین قرار دارند و آلمان به آرامی به آخرین رتبه نزدیک می‌شود. موقعیت چین نیز به راحتی قابل تشخیص است.

این لیست به طور نمونه نشان می‌دهد که مردم نمی‌خواهند با حملات اخلاقی و سخنرانی‌ها فریب بخورند، بلکه به دنبال پیشرفت هستند. رویکرد اخلاقی غرب به طور کلی و به ویژه در آلمان نه تنها اعتماد بلکه رضایت را نیز ایجاد نمی‌کند. شما می‌توانید به مردم بگوئید که چقدر آزاد هستند، چقدر خوب هستند و دشمن کیست (به عنوان مثال چین) – اگر روایت‌ها با واقعیت زندگی مطابقت نداشته باشد، اعتماد و اطمینان کاهش می‌یابد.

اعتماد به دولت و سایر نهادها همچنین بر روحیه مردم تأثیر می‌گذارد. در حالی که حدود ۹۰ درصد از پاسخ‌دهندگان چینی به این سؤال که آیا به غریبه‌ها در خیابان اعتماد می‌کنند، پاسخ مثبت می‌دهند، این رقم در ایالات متحده تنها حدود ۳۳ درصد است و رو به کاهش است. همین روند در کشورهای غربی و آلمان نیز مشاهده می‌شود. بنابراین، اگر مردم دیگر به دولت‌ها اعتماد نکنند، به یکدیگر نیز بی‌اعتماد می‌شوند و این امر منجر به افزایش تشنج در جامعه می‌شود.

چه چیزی در انتظار است؟

چین یک برنامه دارد. و به طور کلی، این برنامه از دو بخش تشکیل شده است. اولاً، هدف چین همچنان مبارزه با فقر است. این هدف تا حد زیادی محقق شده است، اما اکنون تمرکز بر مناطق دورافتاده و کم‌برخوردار کشور است.

ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای مردم در این مناطق در اولویت برنامه‌های چین قرار دارد. باید دید که اجرای این طرح تا چه حد موفقیت‌آمیز خواهد بود، زیرا قطعاً یک کار سؤال برانگیز است.

بخش دوم اهداف بیجینگ، وضعیت ژئوپلیتیک و نحوه مدیریت آن است. چین توسط غرب به طور کلی و ایالات متحده به طور خاص، به عنوان بزرگترین دشمن و بزرگترین تهدید تلقی می‌شود. این تصور صرف نظر از این که چه کسی در ایالات متحده رئیس جمهور باشد، وجود دارد. رهبری سیاسی چین می‌خواهد در درجه اول با حداکثر استقلال به این تهدیدات خارجی پاسخ دهد: چین می‌خواهد و همچنان به تجارت ادامه خواهد داد، اما شرکای تجاری آینده آن احتمالاً با گذشته متفاوت خواهند بود.

در نتیجه می‌توان گفت که چین مانند سایر کشورهای جهان، با دشواری‌های زیادی روبه رو است که باید بر آنها غلبه کند. با این حال، چین نسبت به بسیاری از کشورهای دیگر مانند آلمان، یک مزیت مهم دارد: مردم از سیاست حزب کمونیست حمایت می‌کنند. و رهبری سیاسی چین این حمایت را بحق به دست آورده است.

* - توم جی. ولبروک روزنامه‌نگار، سخنران، پادکستر، مجری و یکی از سردبیران وبلاگ neulandrebellen است.

** - برگردان: مجله هفته

۲۱ اگست ۲۰۲۴